

ПОТИШНЯК

Олена Миколаївна

д.е.н., доцент, професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

УДК 65:338

ВІДНОСНО ПРОБЛЕМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК НОВОЇ МОДЕЛІ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

REGARDING PUBLIC ADMINISTRATION ISSUES A NEW MODEL AT THE STATE LEVEL

У науковій статті розкрито зміст поняття публічного управління, визначено основні чинники, що вплинули на появу в багатьох країнах світу такої нової форми управління у державному секторі, як публічне управління. На основі осмислення особливостей еволюції моделі управління в державному секторі обґрунтовується необхідність впровадження у науковий обіг поняття "публічне управління".

В научной статье раскрыто содержание понятия публичного управления, определены основные факторы, повлиявшие на появление во многих странах мира такой новой формы управления в государственном секторе, как публичное управление. На основе осмысления особенностей эволюции модели управления в государственном секторе обосновывается необходимость внедрения в научный оборот понятия "публичное управление".

In the scientific article the content of the concept of public administration, the major factors that influenced the emergence in many countries of the world this new form of governance in the public sector, as the public administration. On the basis of understanding of the features of the evolution of public sector management model rationale for the introduction of "public management" concept in the scientific revolution.

Ключові слова: державне управління, публічна влада, публічне управління, суб'єкти публічного управління

Ключевые слова: государственное управление, публичная власть, публичное управление, субъекты публичного управления

Keywords: public administration, public authorities, public administration, public administration entities

ВСТУП

Важливість і масштабність завдань адміністративної реформи, необхідність удосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин, зокрема тих, що складаються у сфері публічного управління України, приведення системи управління у відповідність до сучасного рівня розвитку відносин між особою та державою передбачає проведення глибоких наукових досліджень. Ціла низка політичних, соціально-економічних та інституційних факторів спричинила появу нової форми управління в публічному секторі. Нові реалії вимагали застосування нових підходів до управління: заміни традиційних способів управління, що базувалися на застосуванні владних повноважень та чітких бюрократичних процедур, на такі, що зорієнтовані на надання якісних публічних послуг. На сьогодні одним із завдань розвитку держави є забезпечення і підвищення ефективності публічного управління на місцевому рівні. Адже взаємозв'язок ефективного публічного управління та місцевого економічного розвитку є запорукою досягнення стратегічної мети країни щодо інтеграції в європейський простір.

МЕТА РОБОТИ полягає в обґрунтуванні та узагальненні теоретичних поглядів зарубіжних і вітчизняних наукових джерел, розкритті поняття публічного управління та визначенні основних чинників, що вплинули на його появу у різних країнах.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою наукової статті виступає діалектичний метод і основні положення теорії публічного управління. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення і формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теорії системи публічного управління) та ін.

РЕЗУЛЬТАТИ

Реформування публічного управління зумовлено сучасними завданнями і функціями держави, переходом до системи публічної влади, яка базується на поєднанні державного управління з місцевим самоврядуванням, реорганізацією системи, структури органів виконавчої влади, якісною зміною функцій публічного управління та необхідністю формування

ефективного, професійного, стабільного апарату управління, спроможного якісно та чесно працювати, виконувати вимоги громадян і задовольняти їх потреби.

Проблемі дослідження сутності поняття “публічне управління” присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Серед найбільш відомих праць вітчизняних учених необхідно назвати роботи В. Бакуменка, О. Лазора, В. Мартиненка, О. Оболенського, С. Серьогіна, В. Тертички, Ю. Шарова та інших. Найвідомішими зарубіжними науковцями, праці яких присвячені публічному управлінню, можна назвати Г. Букерт, М. Вебер, К. Полліт, Д. Шавріц, П. Друкер, А. Файоль та інші.

Термін “публічне управління” (англ. - public management), який замінив термін “публічне адміністрування” (англ. - public administration), вперше використовує англійський державний службовець Десмонд Кілінг у 1972 р. Публічне управління - це пошук за найкращим способом використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики [3, с. 45-49]. У програмі розвитку ООН застосоване визначення, яке запропонував американський учений Джей М. Шавріц у Міжнародній енциклопедії державної політики та адміністрування: “Публічне управління - це галузь практики та теорії, яка є ключовою для публічного адміністрування та зосереджена на внутрішній діяльності державних установ, зокрема на вирішенні таких управлінських питань, як контроль, керівництво, планування, організаційне забезпечення, забезпечення інформаційними технологіями, управління персоналом, та оцінка ефективності” [13]. Крістофер Полліт, професор з публічного управління Лювєнського католицького університету, стверджує, що термін “публічне управління” може вживатися в таких основних значеннях: діяльність державних службовців і політиків; структури і процедури органів державної влади; системне вивчення чи то діяльності, чи то структур та процедур [9, с. 12-13].

Отже, публічне управління - це діяльність, яка забезпечує економічно ефективне функціонування цілої системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування та передбачає досить широке залучення різних зацікавлених сторін до розробки та реалізації державної політики [9].

Для кращого розуміння сутності поняття “публічне управління” звернемося до етимології слів “публічний” та “управління”. Поняття “публічний” походить від латинського слова publicus - суспільний, народний. “Новий тлумачний словник української мови” подає кілька значень слова “публічний” [9].

1. Який відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний;

2. Призначений для широкого відвідування, користування; громадський, загальний, загальнодоступний;

3. Стосується публіки. Етимологія слова “управління” чи його синоніма, запозиченого з англійської мови, – “менеджмент” вказує на те, що в обох випадках йдеться про вміння управляти.

Англійське слово tomanage (управляти) походить від латинського слова manus (рука). У “Новому тлумачному словнику української мови” слово “управляти” має таке тлумачення:

1. Спрямувати діяльність, роботу кого-, чого-небудь; бути на чолі когось, чогось; керувати;

2. Користуючись кермом та іншими регулюючими пристроями, спрямувати рух, хід, роботу чого-небудь; спрямувати хід якогось процесу, впливати на розвиток, стан чого-небудь [13].

3. Розвиток системи державного управління в Україні В Україні до сьогодні застосовується термін “державне управління”, хоча він не точно відповідає економічній дефініції “публічне управління”.

В Україні державне управління офіційно визнано як окрема наукова галузь знань, а публічна сфера як об’єкт управління, покликаний виконувати найважливіші функції, що забезпечують взаємодію учасників суспільного розвитку: у визначенні суспільних інтересів і цілей розвитку; легітимізації публічної політики; забезпеченні досягнення визначених цілей розвитку; здійсненні контролю, у тому числі й публічного, за станом справ у всіх сферах життєдіяльності; інформаційній просвіті громадян у публічній сфері [8]. Ю. Ковбасюк та В. Бакуменко в “Енциклопедії державного управління” поняття “державне управління” визначають як діяльність держави (органів державної влади), спрямовану на створення умов для якнайповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою і суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами [8, с. 157].

Отже, державне управління характеризується як свідомий практичний, організуючий та регулюючий вплив держави через систему її органів на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, збереження або перетворення, спирається на її владну. Визначення державного управління, запропоноване Максом Вебером, знаходить своє відображення у більшості визначень даного терміну запропонованих українськими науковцями. Саме класична модель управління в державному секторі досі набуває визнання, ін.

В. Бакуменко стверджує, що “розуміння сутності державного управління зазнало еволюції внаслідок розвитку демократії і громадянського суспільства у світі та зокрема в Україні. Відтак, сьогодні аспект взаємодії держави і громадянського суспільства в державному управлінні є дуже важливим на відміну від традиційного бачення державного управління як організуючого і регулюючого впливу держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, зберігання або перетворення, що спирається на її владну силу” [6, с. 150]. Зважаючи на це, можемо сказати, що новий зміст терміну “державне управління”, є наближеним до терміну “публічне управління”.

Система публічного управління охоплює багато підсистем, а саме: політичну, економічну, соціальну, адміністративну, правову, гуманітарну тощо. На формування та розвиток системи публічного

управління впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. До зовнішніх факторів впливу відносяться: геополітичне середовище, світова фінансова криза тощо. До внутрішніх факторів відносять нестабільність соціально-політичної системи.

ВИСНОВКИ

Отже, система публічного управління охоплює багато підсистем, а саме: політичну, економічну, соціальну, адміністративну, правову, гуманітарну тощо. Необхідне осучаснення смислового наповнення поняття “публічне управління” крізь призму усвідомлення його ролі в житті кожної людини та держави. Слід розмежовувати поняття державного управління в широкому розумінні та у власному, вузькому розумінні. Зважаючи на розвиток науки управління, модель управління у державному секторі еволюціонувала тощо.

Список використаних джерел

1. Bouckaert G. Modernizing the Rechtsstaat: Paradoxes of the Management Agenda / G. Bouckaert. - Berlin: Duncker & Humblot, 2002.
2. Fayol, Henri (1916), Administration industrielle et générale; prévoyance, organisation, commandement, coordination, controle, Paris, H. Dunod et E. Pinat. - Режим доступу: <http://www.worldcat.org/>.
3. Keeling D. Management in Government / D. Keeling (1972), London: Allen & Unwin.
4. Management / Michael H. Mescon, Michael Albert, Franklin Khedouri. - 3rd ed. - Cambridge, MA [etc.], 1988. - 349 p.
5. Pollitt C. Public Management Reform: A Comparative Analysis / C. Pollitt, G. Bouckaert. - Oxford: University Press, 2004. - 240 p.
6. Mary P. Follett. Creating Democracy, Transforming Management, Tonn, Joan C., New Haven: Yale University Press, 2003. - 366 p.
7. Pollitt C. Public Management Reform: A Comparative Analysis / C. Pollitt, G. Bouckaert. - Oxford: University Press, 2004. - 240 p.
8. Бакуменко В.Д. Теоритичні та організаційні засади державного управління / В.Д. Бакуменко, П.І. Надолішній. - К.: Міленіум, 2003. - 256 с.
9. Державне управління / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна, Л.Ю. Гордієнко; за ред. А.Ф. Мельник. - К.: Знання-Прес, 2003.- 343с.
10. Енциклопедичний словник з державного управління / укладачі: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та інші; за редакцією Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. - Київ: НАДУ, 2010. - 820 с.
11. Кілієвич О. Англо-український глосарій термінів і понять з аналізу державної політики та економіки / О. Кілієвич. - Київ: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2003. - 510 с.
12. Конституція України. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
13. Новий тлумачний словник української мови: у 4 т. 42000 слів / уклад.: В. Яременко, О. Сліпущко. - Київ: Аконт, 2000. - Т. 3 (О-Р). - 927 с.